

Janne Teller

MINDEN

novellák

Scolar

Sárga fény

Cipőgyárakban, eperföldeken, halászhajókon, hotelekben, éttermekben és háztartásokban dolgoznak. Falat raknak Indiában, paradicsomot szednek Floridában, drága márkajelzéseket varrnak Argentinában, mobiltelefonokat szerelnek össze Kínában, vagy szobalányok Londonban, Párizsban, mindenfelé. Ezt mondják a CNN-en. Vágóhidak, ruhagyárak, hajózási vállalatok. Semmi se szent, és senki sem az. Nem értem: rabszolgaság az ókori Egyiptomban fordult elő, egyébként hogyan építettek volna piramisokat? És természetesen a gyarmatokon élő rabszolgák, pamutültetvények, amíg a szem el-lát. Cukor. Dohány. Az új világ. The Americas. De ez nagyon régen volt. A nagyszüleim, sőt a dédnagyszüleim előtt. Ma már nem érint minket. Ha látunk valakit, akit rabszolgaként tartanak, akkor egyszerűen fel lehet hívni a rendőrséget, hogy „Jó napot kívánok, a szomszédom, Mr. X. Y., rabszolgát tart,

aki takarít nála meg ilyesmi.” És akkor kijön a rendőrség, felszabadítják a rabszolgát, ennyi. Ha az újságírók sok mindent tudnak a témáról, miért nem akadályozzák meg? Hogy valakit szexrabszolgaként tartsanak, azt még nehezebb felfogni, mert az érintettek a dolog természetéből adódóan számtalan emberrel találkoznak, akik segíthetnének nekik. Hát nem segítenek?

Nem, senki nem birtokolhat egy másik embert. Ilyen egyszerű.

Kulcs fordul a zárban, hallom apám lépteit a folyosón. Kikapcsolom a tévét. Apukám nem szereti a lehangoló történeteket, és a hírek mindig lehangolóak. Ő gondoskodik rólunk. Igen, van egy öcsém meg egy húgom. Ikrek. Nem mintha anyám nem törődne velünk, de neki van két elektronikai boltja is, amivel foglalkoznia kell, és hogy versenyképesek maradjanak, minden nap este tízig tart nyitva, szóval őt főleg a hétvégéken látjuk. Vasárnap. Hétköznaponként az apám az, aki hazajön, és beviszi a bevásárlószatyrokat a konyhába.

Báránysült és krumplipüré lesz vacsorára. Apám elég jól főz.

Anyukám csak azután jön haza, hogy mi már lefeküdtünk, én is, pedig tizenöt éves vagyok. Nem rossz kor. Apai nagyapám azt mondja, ilyen idős lehetett, amikor otthagyta az iskolát, elköltözött otthonról, és férfi lett belőle. Nem volt több tizenhétnél, amikor azt a takarítócéget alapította, amit apám azóta se volt hajlandó átvenni, de akkor más idők jártak. A nagyapám meghalt, és a vállalatnak más neve lett, részvénytársasággá alakult, és a részvényeket mások vették meg, még az is lehet, hogy más országokban. Én iskolába járok, apám minden nap korán kezdi a munkát és korán ér haza. Jól van ez így.

– Este moziba megyek Kevinnel – mondom apámnak, és nincs ellene kifogása. Apámnak soincs semmi ellen kifogása, ha nekem nincsen.

Anyámnak mindegy az ilyesmi, vagy csak nem mondja ki hangosan, mit gondol, vagy nincs ideje hangosan kimondani. Nincs is nagyon miről beszélni, jó tanuló vagyok, elintézem a bevásárlást, én ébresztem reggelenként az ikreket, és indítom őket el az iskolába, majd értük is megyek, és otthon maradok velük, amíg apám haza nem ér. Ezért senki nem szól semmit, én meg azt csinálhatok, amihez kedvem támad.

Ezen az estén én jövök haza későn, mert Kevinnel még elmentem nachost enni a film után. Óvatosan nyitom ki az ajtót. Csöndben beosonok, és remélem, hogy senki nem hallja a padló recsegését, bár tudom, hogy nem baj, hogy későn jöttem. Anyukám már lefeküdt, de ha meg hallja is, hogy jövök, apám azt fogja neki mondani, hogy nem baj. Nem tudom, hogyan lehet, hogy soha nem baj semmi, de így van. Gyorsan elalszom, mélyen alszom, majd fölébredek, pedig még csak éjjeli három van, de nem bírok újra elaludni. Nem tudok nem arra gondolni, amit a rabszolgákról hallottam, hiába kapcsoltam ki a tévét a híradó közepén. Mintha belemászott volna a fejembe, és nem akarna kimászni belőle. Amit nem értek, az az, hogy mi a különbség egy olyan munka között, amit nem szeretünk, sőt esetleg a munkaadónkat se, és aközött hogy valakinek a rabszolgája vagyunk? A munka jellegén múlik? A fizetésen? A munkaidőn? Nem is tudom. De a munkaidő nem lehet különbség: hisz mennyit dolgozik az anyukám is, és ő egész biztosan nem rabszolga! Kevinnel is beszéltem erről, ezért késünk el, de ő se tudta a választ, csak annyit mondott, hogy nem vagyok normális, hogy ilyesmin

gondolkozom, amikor lányok vannak a közelben. Lányokból mondjuk nem volt valami sok, de attól még igaza van.

Nem apámat kérdezem a témáról, hanem a másik barátomat. Ahmednek hívják, osztálytársak vagyunk, és sok mindent tud.

– Egy rabszolgának nincs választása – feleli.

Ezen elgondolkozom. A gyerekek sem dönthetnek sok mindenben, mégsem rabszolgák. Vagyis vannak olyan gyerekek, akik rabszolgák, ha hihetünk a híreknek. De mégis, a gyerekek sorsáról a szülők, tanárok, a felnőttek döntenek, és a gyerekek mégsem rabszolgák. Belefájdul a fejem, mert nem jutok ötről hatra. És akkor az jut eszembe, hogy a rabszolgák szabadon gondolkozhatnak, így visszajutottam oda, ahol kezdtem, és alig figyelek arra, amire az utóbbi pár hónapban nagyon elkezdtem figyelni.

Legtöbbször kedden fordul elő, de néha más napokon is. Ma hétfő van. A testvéreimnek nem tűnt fel semmi, én meg nem szóltam nekik. Egyáltalán, a testvéreim nemigen törődnek mással, mint egymással, az iskolával, a furulyaórájukkal meg min-

den ilyesmivel, és ez így a legjobb. Olyanok, mint egy öreg házaspár, csakhogymég nagyon kicsik. Ami ma nem tűnik fel nekik, az az, hogy apa negyvenhárom perccel később jön haza.

Mindenki jöhet és mehet, amikor csak akar. Szabad országban élünk. Apa nem rabszolga!

Csakhogymegyébként mindig ugyanakkor ér haza, hacsak útközben nem vásárol be, de mióta pár hónapja elvállaltam, hogymiskolából hazafelé menet bevásárolok, nincs mifeltartóztassa.

Egyedül a hazaérkezése időpontja változott meg. Negyvenhárom, negyvennyolc, ötvennégy perccel, néha kilencven perccel később ér haza, máskor meg csak harmincöt perccel. Mihez később későn? Úgy beszéltük meg, hogymaddig vigyázok az ikrekre, amíg haza nem ér, és négykor végez a munkahelyén, s elég pontosan negyedóra múlva itthon is tud lenni. Biciklivel jön. De most épp nem tudok erre gondolni, mert olajszivárgásról, pénzügyi válságról és olyan emberekről van szó, akiknek el kell hagyniuk az otthonukat. Utána megint rabszolgákról. Aztán Ivan, az öcsém sírni kezd, mert Irene, a húgom a haját húzza. Mire visszaérek híradót néz-

ni, már másról beszélnek, és egy samponreklám következik, később valami drága zöldtea-ízű csokoládét reklámoznak, és már majdnem ott tartok, hogy kimenjek az utcára és megnézzem, apám hol marad, amikor meglátom a piros dzsekijét a konyhaablakból, hallom a biciklifék nyikorgását, azután nemsokára a kulcsot a zárban. Kimegyek a folyosóra. Apámat figyelem, miközben fölakasztja a piros széldzsekijét, és nem tudom, hogy csak beképezelem-e magamnak, vagy tényleg valahogy más a szeme, mintha nagyobb lenne, mint egyébként, és a tekintete mégis valahogy távoli. Nem, eltúlzom, biztos csak túl sok tévét néztem.

Mosolyog, főzünk.

A változatosság kedvéért segítek, vagyis igazából egyre gyakrabban fordul elő. Ez is olyan, mintha a percekét számolnám, a percekét, amíg minden olyan nem lesz, mint mindig, és elfelejthetem azt az érzést a zsigereimben, hogy valami nincs rendjén. Magam sem tudom, mi nincs rendjén. Anyám kórházban van, és ezt régóta tudom, akkor is, ha úgy teszek, mintha nem így lenne. Azelőtt csak néha-néha feküdt be, ha összezsaptak a feje fölött a hülámok, ahogy apám szokta mondani. Ezúttal már

régóta bent van, és nem vagyok biztos benne, hogy valaha is kijön-e. Apám szerint ki fogják engedni, akkor is, ha nem mindig ismer föl minket vásárnaponként, amikor meglátogatjuk. A gyógyszer az, az orvosok szerint, ami összezavarja az emberek fejét, anyukám feje meg már azelőtt is eléggé össze volt zavarva. Nem is tudom, mit higgyek, ezért úgy teszek, mintha minden olyan lenne, mint régen, és ügyelek rá, hogy úgy is tűnjön, hogy se az ikrek, se más ne gondolja, hogy valami baj lehet. Mindent úgy csinállok, ahogy kell.

Apámat háromszor kérdeztem, és nem válaszolt, úgyhogy nem kérdezem többet. Vagy annyit mondott, hogy el kellett intéznie ezt-azt, de az elemeket, harapófogókat és mobiltöltőket, amiket állítólag vett, sose találtam meg. Szóval inkább nem kérdeztem többet.

Arról se, hogy miért jobbról, az Elm Street felől jön haza, ahelyett, hogy balról, közvetlen a Jackson Hillről érkezne, mint egyébként.

A helyi benzinkútnál dolgozni azért jó, mert nincs messze. Apám nem gondolja, hogy valami nagyszerű munka lenne, és ebben talán igaza is

van, de apámnak jó a beszélőkéje, közkedvelt, és sok borraivalót kap. Lehet, hogy nem olyan klassz, mint anyám munkája, vagyis ami a munkája volt, mielőtt kórházba került, de mégis csak rendes és fontos munka. Benzin mindenkinek kell. Egyéb-ként minden megállna. Az az előnye is megvan, hogy fix a munkaidő. Vagy hátránya. Ezen a héten háromszor lebicikliztem a távot, és még ha nagyon lassan biciklizem is, se kell több tizenhét percnél. Le a Lincoln Avenue-n a Kenny Roadig, majd jó darabig egyenesen, balra a Jackson Hillen, s tovább balra a lejtőn a Chestnut Roadig, ahol egy kék házban lakunk. Még kerülővel is, ha a Jackson Hillről az Elm Streeten az emelkedő felé indul el az ember, akkor is legfeljebb négy perccel hosszabb az út, szóval ez sem magyaráz meg semmit. De miért is jön egyáltalán ebből az irányból?

Amikor pár nappal később mégis rákérdezek, csak annyit felel, hogy szereti a változatosságot. Új utakon járni.

A téglaház azzal a sárga fénnel akkor tűnik fel, amikor én is az Elm Streeten kezdek hazajárni. Igen, jó párszor előtte megyek el, mielőtt feltűnik. Először csak arra gondolok, hogy milyen repedezett

az aszfalt, hogy omladoznak a házak, és hogy a legtöbb előkert mennyire gondozatlan: a garázsokban rossz autók mellett lestrapált gumik, kerék nélküli babakocsik, rozsdás biciklik és szétszedett motorok. Akkor veszem észre a házat, amikor októberben hidegebbek és sötétebbek lesznek a nappalok. A fény tulajdonképpen nem különösebben sárga, inkább olyan sárgásszürke, mintha nem csavarták volna be rendesen a villanykörtét.

A vörös téglás ház régi, és kicsit hátul húzódik meg a kertben; elől a verandán pár rattanszék áll. Egyébként semmi se látszik, csak egy alacsony sövény és egy nagyon agresszív kutya, láncon. És persze ez a gyenge szürkéssárga fény. Ennyi az egész. Nincs semmi látnivaló, mert minden mindig ugyanúgy néz ki. De pont ez tűnik fel. A többi házban a kertkapu néha nincs rendesen becsukva, vagy nyitva van egy ablak, felborult a madáritató az előkertben, esetleg helyet cseréltek az ott parkoló biciklik, vagy kitettek szellőzni egy szőnyeget. A villany vagy ég bent, és ezt jól látni még a vastag függönyökön át is, vagy nem ég, és akkor sötét van. A vörös téglás házban: semmi. A függönyök mindig behúzva, az ablakok mindig csukva. A rattanszékek

is mindig ott állnak, pedig ősz van, és napról napra egyre hidegebb. A garázs zárva, sose nyitják ki; se bicikliket, se autókat nem látni, kiszolgált babakocsik sincsenek, vagy felfújható medencék, focilabdák vagy más limlom, ami életre utalna. Mégis, amikor elég sötét van, mindig azt a sárgás fényt látom a függönyök mögött, szóval valakinek csak kell ott laknia!

Párszor megálltam és figyeltem, mi történik, de sose nyílt ki az ajtó. És ekkor tűntek fel, mikor nemrég álltam ott a biciklimmel, a lábam kétoldalt vetve, és az ajtót néztem. Amikor először megpillantottam őket, azt hittem képzelődöm, de tegnap este megint láttam őket.

Kialudt napocskák, ez jut róluk eszembe.

– Túl sokat gondolkozol – mondja Kevin.

És akkor minden olyan, mint mindig. Focizunk, és amikor a labda úgymint kigurult, nem tudtam megállni, hogy ne kérdezzem meg tőle, hogy neki is feltűnt-e valami furcsaság a vörös téglás házon az Elm Streeten, a Jackson Hill-i saroktól háromtömbnyire. Arrafelé lakik, és minden nap elbiciklizik előtte iskolából jövet-menet. Néha biztos kijönnek a házból.

A japán lányok, mert így hívom őket, akkor is, ha igazából fogalmam sincs, hogy japánok-e. De épp most tanultunk Pearl Harborról törtéórán, és arra gondolok, hogy japán katonai pilóták utódai lehetnek, akik fogságba estek, és ezért laknak olyan házban, ahol soha nincsenek elhúzva a függönyök vagy nyitva az ajtók.

Néha lehet látni az arcukat az ablakban, ahogy erősen odanyomják az üveghez; az arcuk kerek, mindig mosoly nélküli kis korong.

– Sose tűnt fel semmi – mondja Kevin. De ezen nincs mit csodálkozni, mert nem igazán figyel arra, ami körülötte történik, hanem a találmányaival és a furcsa szerkezetekkel van elfoglalva, melyeket együtt építünk fel, ezenkívül jól focizik, és szerelmes Louisába.

De mielőtt vége a meccsnek, azért megígéri, hogy majd nyitva tartja a szemét. Aztán pár nap múlva lelkendezve jön iskolába, és azt állítja, látta őket.

– A japánokat?

Kevin bólint, és megegyezünk, hogy utána kell járnunk a dolognak.

Csak jó néhány nap múlva lesz rá időnk, mert projekthét van az iskolában, és minden délután so-
kaíg bent kell maradnunk. Apukám esti műszakot
vállalt a benzinkútnál, ami azt jelenti, hogy miután
végzek a suliban, sietnem kell haza az ikrekhez, és
nem tudok utána elmenni otthonról.

De a következő hétfőn végre elkezdhetjük a
nyomozást. *Mission Black Sun*, ezt a nevet adjuk az
akciónknak. Ahogy hazaér apám, átbiciklizem Ke-
vinhez, és együtt lemegyünk az Elm Street-i vörös
téglás házhoz, mindketten egy-egy gördeszkával a
hónunk alatt. Világító sárga műanyag deszkák na-
rancssárga kerékkel: jó velük szórakozni, de ez az
alibink. Hogy mit keresünk az utcában, ahol egyi-
künk se lakik.

Zöld gyom és száraz föld, ennyi van a kertben,
ahonnan pont annyira hiányoznak a személyes
tárgyak és limlomok, mint máskor is, amikor er-
re bicikliztem. Másban nem különbözik a kert
a szomszédétól. Gyom és föld. Még a mi kertünkre
is ráférne egy kis gyepesítés, több utcával arrébb.
Talán a földdel és a fényviszonyokkal függ össze,
a városnak ez a része úgymond a hegyoldal árnyé-
kában van.

Egy ideig gördeszkával a kezünkben álldogálunk az utcán, és úgy teszünk, mintha arról beszélnének, hogyan ugrassunk, és közben titokban kicsit közelebbről meglessük a vörös téglás házat. Most sincs sok látnivaló. A függönyöket behúzták, ennek ellenére úgy rémlik, mintha nappal is az a gyenge sárgás fény derengene bent, ami eszténként is szokott. Letesszük a gördeszkákat a földre, és föl-le csúsztatjuk az aszfalton, hogy zajt üssünk. De még mindig nem mozdul a függöny, úgyhogy ráugrunk a gördeszkánkra. Föl-le ugratunk a járdaszegélyen, megfordulunk, aztán kezdjük előlről. Kurjongatunk, hangosan ütköztetjük a kerekeket meg a deszkát landoláskor, s kiabáljuk egymás nevét: megpróbáljuk magunkra vonni a figyelmet, ha valaki esetleg otthon van a japánok közül. De senki nem jön az ablakhoz, pedig a két szemközti szomszéd és több lakó az utca másik feléről is kinéz. Sokáig annyira a hangoskodással és a trükkökkel vagyunk elfoglalva, hogy meg is feledkezünk a japán lányokról. Rég nem gördeszkáztam, és már elfelejtettem, milyen jó. És akkor megláttam őket, először egyiküket, majd a másik lányt is.